

Spiritualitet uden dogmer

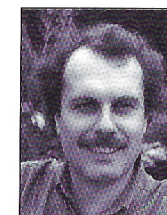
igital Vision Ltd./Chris Nurse

NYT ASPEKT november 2002

Hvilke fælles værdier kan forene mennesker på tværs af kulturer, racer og religioner?

Religionerne har sået splid.

Men deres åndelige essens
- den ægte spiritualitet -
kan forene.

af Svend Trier

Vi befinder os i en tid præget af store kriser på globalt plan. Det er blevet mere tydeligt, hvor skrøbelig en verden vi lever i, og hvor indbyrdes afhængige vi er på denne planet.

Det store spørgsmål er naturligvis, hvordan vi kan leve i en harmonisk sameksistens med alle andre mennesker på planeten. Hvilke fælles værdier kan skabe grundlaget for en større menneskelig samhørighed på tværs af kulturer, racer, nationaliteter og religioner?

Dette spørgsmål forekommer mere presserende end nogensinde.

For mig at se er der brug for et meget bredt spirituelt perspektiv, hvis vi skal finde nogle tilfredsstillende svar på disse spørgsmål.

Ægte spiritualitet har altid betonnet menneskehedens fundamentale enhed – bag

Allah, Vorherre, Buddha, Tao eller ... Er det enkelte menneskes møde med tilværelsens hellige dimension ikke det grundlæggende?

om alle forskellene på livets overflade. Blot er det ikke tilstrækkeligt at have en teoretisk forståelse for enheden bag al mangfoldighed. Vi må også stræbe efter at leve denne erkendelse i praksis.

Er det ikke det, som ligger i alle religionernes bud om at elske din næste som dig selv

*"Dybt nede er vi ikke
isolerede individer.*

Vi tilhører hinanden.

*Vi har rod i én fælles
bevidsthed."*

OSHO

og ikke at gøre mod andre, hvad du ikke ønsker, at de skal gøre mod dig?

Samme essens

Forleden stødt jeg på en lille bog med citater af tibetanernes åndelige leder Dalai Lama. Heri hedder det bl.a.:

Det er vigtigt at skelne mellem, hvad jeg kalder religionernes "kerne" og "essens" på den ene side, og den specifikke traditioners kulturelle aspekter på den anden.

Det, jeg vil kalde de religiøse traditioners "essens" eller "kerne", er de grundlæggende religiøse budskaber, principper som kærlighed, medfølelse etc., som altid bevarer deres relevans og vigtighed, uanset tid og situation.

Disse grundlæggende principper, som Dalai Lama kalder for *kvaliteter ved menneskets ånd*, må enhver kunne tilslutte sig, uanset om man tilhører en bestemt religion eller ej.

Religion og religiøsitet har været yderst vigtige kræfter i menneskeheden historie, men desværre langt fra altid for det gode. Gennem årtusinder har mennesker som bekendt bekriget hinanden i religionernes navn.

Tilhængere af de fleste religioner er overbeviste om, at netop deres religion besidder den eneste sikre vej til frelse. Når et menneske eller en gruppe af mennesker påberåber sig at have fundet den endelige sandhed, kan det være vanskeligt at etablere en frugtbar dialog, og enhver

"Mennesket bevæger sig ikke fra usandhed til sandhed, men altid fra en mindre sandhed til en større sandhed."

VIVEKANANDA

form for nytænkning er som regel udelukket.

Religionerne med deres dogmer (læresætninger), love og moralske selvretfærdighed har således altid haft en tilbøjelighed til at så splid mellem mennesker, til at fremme en "os over for dem-holdning".

Spiritualitet - eller selve religionens essens, for nu at bruge Dalai Lamas udtryk - har derimod intet at gøre med dogmer og regler, men hand-

ler om det enkelte menneskes indre oplevelse af det guddommelige.

Det er efter min opfattelse ganske underordnet, om man betegner denne universelle kraft eller intelligens som Allah, Vorherre, Jehova, Brahman, Buddha-naturen eller Tao, for er der dybest set ikke tale om ét og samme udefinerbare mysterium?

Er det ikke ligeegyldigt, om man kalder vand for *water*, *Wasser* eller H_2O , når der blot er tale om forskellige sproglige betegnelser for det samme?

En krop uden sjæl

I modsætning til, hvad der ofte er tilfældet med religionerne, er spiritualitet med til at forene mennesker - på tværs af overbevisninger, kulturer og racer - fordi den afslører vores fælles grundlæggende menneskelighed og guddommelighed.

Ægte spirituel udvikling fremmer desuden kvaliteter som tolerance, medfølelse og spontan omsorg for andre.

En sådan spiritualitet kan kun blomstre i en atmosfære af frihed og åbenhed, men religionerne har - i hvert fald i deres mere dogmatiske form - i alt for mange tilfælde søgt

at hindre mennesker i at udvikle sig til frie, selvstændigt tænkende og følende individer. Dermed har de faktisk ned gennem historien bidraget til at undertrykke ægte spiritualitet.

Buddha var ikke buddhist, Kristus var ikke kristen, Muhammed var ikke muslim, men de havde alle en levende, dyb forbindelse til tilværelsens guddommelige mysterium, den spirituelle dimension.

Ved alle store religioners begyndelse har deres grundlæggere, profeter, helgener, ja endog almindelige tilhængere, haft dybe spirituelle, visionære oplevelser.

Efterhånden som tiden går, er der en tendens til, at den umiddelbare spirituelle erfaring træder i baggrunden, mens fortolkninger, ritualer

"Når først religion bliver organiseret, mister den tit fuldstændig forbindelsen med sit spirituelle ophav og bliver en verdslig institution, der udnytter menneskets åndelige behov uden at tilfredsstille dem."

STANISLAV GROF

og moralske forskrifter træder i forgrunden.

Fortolkninger degenererer til *dogmer*, ritualer til tom *ritualisme* og den indefra motive-rede etik til *moralisme*.

Det, der oprindeligt var en levende åbenbaring, et direkte personligt møde med tilværelsens hellige dimension, er nu blevet til et stivnet trossystem - *en krop uden sjæl*.

Heraf opstår behovet for at udskille den spirituelle kerneoplevelse fra det system af fortolkninger og regler, som med tiden bygges op omkring kernen.

Det kan med andre ord være hensigtsmæssigt at skelne mellem organiseret religion på den ene side og (autentisk) spiritualitet - eller en åben spirituel livsindstilling - på den anden side.

I skemaet har jeg forsøgt at foretage en sådan skelnen, hvor jeg for at lette forståelsen har sat grænserne skarpe op, end de forhåbentlig forekommer i mange tilfælde.

Længslen ...

Religion og spiritualitet er ikke nødvendigvis det samme. Man kan være et dybt spirituelt menneske uden at være tilsluttet en bestemt religion - og omvendt.

Naturligvis er der også mennesker, som bekender sig til en bestemt religion og bruger dens symboler, ritualer, fortællinger og forskrifter som ledetråde, der kan pege ud over sig selv i retning mod det Uendelige, Mysteriet, den Guddommelige Essens.

Men alt for ofte forveksles religionens symboler osv.

med religionens substans. Som man siger inden for zen-buddhismen: Man ender med at dyrke fingeren, der peger mod månen, i stedet for månen selv.

Ingen religion, organisation eller sekt kan tage patent på spiritualitet. I mine øjne handler spiritualitet ikke om et bestemt trossystem, men om en særlig *bevidsthedstilstand*, hvor vi går ud over oplevelsen af os selv som et adskilt, isoleret jeg og føler os ét med noget større. Vi *transcenderer* (overskrider) det lille "hudindkapslede ego" og oplever vores universelle natur.

Mystikere, yogier og digtere fortæller os, at alle mennesker er spirituelle i dybden af deres væsen. Men så længe vi overvejende lever på overfladen og har travlt med at jage efter materielle mål, mister vi kontakten med vores åndelige essens, vores egen livskraft. Vi bliver som en plante, der gradvist tørrer ud af mangel på næring.

Dybt i os selv er der imidlertid altid en længsel efter noget større. Det er i virkeligheden længslen efter at vende tilbage os selv, til vores sande natur.

På overfladen er vi adskilte væsener - forskellige fra alle

Organiseret religion

Kulturelt betinget, et produkt af tid og sted.

Knyttet til bestemte institutioner, organisationer, grupper, kirker o.l.

Et trossystem med fastlagte dogmer eller trossætninger, overleverede sandheder.

Udefra fastsatte leveregler, love eller ritualer, som man skal følge.

Monopoliserer sandheden eller den rette lære. Fremmer derved "os over for dem-holdningen".

Understreger forskelle i opfattelse og tro. Bidrager derved til at fremkalde modsætninger og fjendtlighed.

Hævder at besidde den eneste vej til frelse, eller i det mindste den bedste vej.

Søger at omvende andre, at hverve nye tilhængere.

Søger at overbevise andre gennem bestemte ideers og forestillingers magt.

Søger at skabe vished og tryghed gennem troen på et bestemt verdensbillede, der tjener som fast holdepunkt i en foranderlig og kompleks virkelighed.

Ægte spiritualitet

Overskrider kulturelle forskelle - er tidløs og universel.

Handler om det enkelte menneskes direkte, personlige oplevelse af det guddommelige.

En særlig bevidsthedstilstand eller førstehåndsviden ud over alle forestillinger og begreber.

"Indrestyret" etik - man handler ud fra egen dybere indsigt og helhedsforståelse.

"Sandheden" er mangefacetteret og afhængig af bevidsthedsniveau. Mangfoldighed værdsættes som forskellige udtryk for samme grundlæggende enhed.

Fokuserer på det, som er fælles for alle religioner. Fremmer derved dialog og forståelse.

Anerkender behovet for mange forskellige udviklingsveje - dybest set lige så mange, som der er mennesker.

Opmuntrer enhver til at følge sin egen vej og lytte til sin egen indre visdom.

Søger at inspirere andre gennem eksemplets og stilhedens magt.

Rummer uvisheden i en dyb accept af tilværelsens omskiftelighed og kompleksitet - giver tryghed i tillid til en højere intelligens, til Livet selv.

PS: For at fremme forståelsen er forskellene her trukket skarpt op.

andre - men i vort inderste væsen kan vi opleve en dyb samhørighed og forbundet-hed med andre mennesker og alt andet liv omkring os.

Dette er efter min opfattelse kernen i den spirituelle oplevelse, som indebærer afslutningen på al fremmedgørelse.

At prioritere

Det er afgørende i vores hektiske tidsalder, at vi giver

mere plads til det spirituelle. At vi nærer og opmuntrer en spiritualitet, som er fri for dogmer, men som kan hjælpe os til at udvikle vore bedste menneskelige kvaliteter.

Gå med dem, som søger sandheden, men flygt fra dem, som har fundet den, har Tjekkiets præsident Vaclav Havel engang udtalt.

Jeg er overbevist om, at den spirituelle dimension vil få en større plads i vores samfund

og kultur fremover. Stadigt flere mennesker vil begynde at opleve tomheden i forbrugsræs og ydre statussymboler og vil derfor søge efter et dybere livsindhold.

Den store uvished, som præger verden i dag, vil tvinge os til at sætte spørgsmålstegn ved de værdier, der hidtil har styret vores tilværelse. Udfordringer og kriser vil få os til at revidere vore holdninger og opprioritere det

væsentlige i tilværelsen.

Enhver krise, personlig som kollektiv, kan spille en afgørende rolle i udviklingen. Som en klog mand engang har sagt: *Ud af kaos fødes en dansende stjerne.* ☐

Svend Trier er meditationslærer og kursusarrangør. Henv.: Quantum Seminars, Emdrup Huse 27, 1. t.v., 2100 København Ø, tlf. 39 29 03 36, svend.trier@get2net.dk, www.quantumseminars.dk.